

HET ONOPZETTELIJK GEHEUGEN

gedichten

FRANS SILIAKUS

Auteur

F. Siliakus

© maart 2024

QUI SINE PECCATO EST

Bij een paneel in olieverf van Rob Møhlmann

De invitatie aan hen wier fatsoen niet meer was dan een vernis,

Werd het thema in dit paneel van de Groningse schilder,

Wiens beeltenis ook in het kunstwerk opgenomen is,

En die wellicht tegenover de werpers van de steen milder

Is dan degene die de schade later kwam bekijken.

Aanvankelijk stond de Christusfiguur achter glas,

Kwetsbaar voor de hand der schenders die weinig respect blijken

Te hebben voor wat als geschenk aan de mens gegeven was,

En die pretendeerden zonder enige zonde te zijn.

De hand van de Christusfiguur ligt afgehakt op de grond,

Alsook het beeld van een afgewend vrouwenhoofd dat mijn

Ontroering wekt en waardoor ik de schenders als meer dan ongezond

Beschouw. Een der stenen, geworpen door de onverlaten,

Is als het corpus delicti op het paneel achtergelaten.

Het vrouwengelaat, dat afgewend is, roept in herinnering

De vrouw om wie het de beschuldigers ooit ging;

Zij hadden haar gegrepen in overspel en eisten de straf,

Maar door het woord van Christus dropen zij af,

Terwijl tot de vrouw hij sprak: van uw beschuldigers bleef er geen.

Zo veroordeel ik u ook niet. Zondig niet meer en ga gerust heen.

TREUREN OM EEN MUZE

Bij een paneel in olieverf van Rob Møhlmann

Een gebroken vaas in een blauwe kleur,
Een embleem van het definitieve afscheid,
Betekend het tegendeel van willekeur
En het fataal ontstegen zijn aan tijd,

Nu het portret van wie werd bemind
Zich achter nauwelijks zichtbaar glas bevindt,
Waarop het aangezicht des kunstenaars
Weerspiegeld wordt als brandde er een kaars.

Jarenlang stond de bokaal te blinken voor het raam,
Tot deze een paar weken na de dood
Van de geliefde op de grond geraakte, en faam
Verwierf, toen de kunstenaar deze ternauwernood

Redde door haar op te nemen in een kunstwerk:
Tekening en scherven vormen nu een menage,
Die in een olieverfpaneel gestalte krijgt en een sterk
Getuigenis aflegt van een geslaagde hommage.

GEBROKEN GLAS

Het glas van zijn foto is gebroken,

Net zoals de relatie tussen ons beiden.

Ik ben van zijn ongevraagde adviezen nu verstoken:

Zijn weg moest naar een andere bestemming leiden.

Zijn fictief bestaan speelt zich af in een legende.

Ik zie hem lopen aan de overzijde van een gracht,

Terwijl hij mij voorkomt als een oude bekende,

Die telkens verdwijnt bij het vallen van de nacht.

Na zijn verscheiden ging mijn leven onverdroten voort,

In dier voege dat ik niet meer op hem behoefde te wachten

En de ruimte die hij achterliet, zich vulde

Met jonge levens die zijn stem niet hadden gehoord,

Doch hun eigen mythes en muziekstijl brachten,

Alsook vergetelheid in plaats van hulde.

TAXATIE

De waarde van uw onroerende zaken

Laat mij sedert uw verscheiden koud.

Uw panden zijn verwaarloosd en oud,

Zichtbaar aan elk die op de hoogte wil geraken

Van de toestand, waarin uw vermogen zich bevindt.

Nooit hoor ik spreken over uw pamfletten,

Waarin u de lezer oproept goed te letten

Op de tekenen van de tijd en het bewind

Der grote tegenstrever. Mijn librairie staat vol

Met boeken die u beslist zou afwijzen

Wegens de strekking en de gehuldigde moraal,

Waarover ik echter bereid ben de tol

Te betalen. Mijn keuze behoeft gij niet te prijzen,

Evenmin als het door mij gegenereerde verhaal.

TOT WAKEN BEREID

Ik weet hoe zijn gelaatsuitdrukking moest zijn

Toen hij besloten had voorgoed te gaan slapen,

Eindelijk bevrijd en zich genoopt bijeen te rapen

Het weinige wat van waarde was en zonder schijn.

De schatten verzamelend van wat zijn leven was,

En van wat hij koesterde in de vuige mist

Van zijn jonge jaren, waarover hij vaak aandachtig las,

Kijkt hij ernstig als een die zich nooit heeft vergist.

Ik zit intussen ver weg van deze mij boeiende tijd,

En buig mij behoedzaam over zijn eenzellig beeld,

Dat mij bepaaldelijk geen ogenblik heeft verveeld,

En waardoor ik tot waken altijd was bereid.

Ik verbeeld mij dat zijn schim gaat verschijnen

Nu of vannacht langs geleidelijkheidslijnen.

ACCENTEN

Ik ben geen mens in wezen meer.

Mijn hartslag is bijna tot staan gekomen.

Mijn heimwee raakte aan de zomen

Van uw territoire in wind en weer.

Ik neem niet deel meer aan het verkeer

Tussen de twee sacraal gescheiden gebieden,

En ga niet om met die celestiale lieden

Die zweven in het rijk van het weleer.

Soms kom ik in het woord terecht

Dat mijn hartstocht doet ontbranden

Voor het milieu, waar ik uit wies,

En waarvan u de muren hebt geslecht.

Achter ben ik gebleven, staande met lege handen

Als iemand die geen moeite heeft met zijn verlies.

SEPTEMBER

De schemerige dagen van september

Beleef ik als de in gerechten verwerkte gember

Omdat de zomer met zijn licht verdwenen is

En de natuur het stellen moet met het gemis

Van warmte door de zonneschijn onder het lover;

Ik beleefde veel, maar hield bitter weinig over

Aan morele bagage voor de tijd die te wachten staat,

Waardoor mij elke lust tot geestelijk reizen vergaat.

De winter legt ongegeneerd zijn beslag

En dreigt mij te beroven van mijn innerlijke lach.

De kilte neemt bezit van heg en steg,

Terwijl hetgeen mobiel is, raast over de weg.

Ik moet nog aan de voortvarendheid wennen

Door te pogen de bewegingen van verre te herkennen.

De bladzijden van mijn termijnkalender

Zijn gevuld met afspraken met de gehate schender

Van mijn rust; de afspraken laten ieder in de waan

Dat ik nog beschik over een goed betaalde baan,

Maar ik alleen weet de waarheid van de schijn,

Voelend de afname van mijn betekenis en het venijn.

De geur van oktober neem ik alom reeds waar.

In de verte ruik ik de lucht van een sigaar.

Al zie ik geen oude man, strompelend

Naar de hoek van de straat, mompelend

Een naam die mij op afstand bekend klinkt

En uitstijgt boven het lied dat een kinderstem zingt.

Wij mensen raken elkaar in de mist van de tijd kwijt

Door oorlogen en conflicten wijd en zijd

En komen – niemand uitgezonderd – in de eenzaamheid

Onzelf tegen, al of niet voor het einde bereid.

METEN

Een maçonniek lied

Ik hoor de stem van de beminde dood.

Hij is nabij mij en hij noodt

Mij hem te volgen naar de graven

Van onze stad, waar ik mij moet staven

Aan de maat, waarmee hij zichzelf mat,

Toen hij in zijn eenzelligheid bad,

Zich neerlegend bij de hem toegewezen taak

In de ieder overstijgende zaak.

Ik luister naar de stem van de beminde dood.

Hij voedt mij immers met versterkend brood,

Zodat ik aan het einde aan de maat voldoe

Voor ik traag en plechtig op hem treed toe,

En ik allen herken van wie ik afscheid nam

Bij de sinistere in de loge brandende vlam.

MEYHORST 17-06 NIJMEGEN

Niet van de andere te onderscheiden ramen

Met witte vitrage die uw geschreven betogen afdekt

Voor mijn kritische, profane ogen, die nu gewekt

Zijn uit hun slaap, bekoren alsof wij nog waren samen.

Sinds enkele getrouwen in uw huis samenkwamen

Tot uw pathetische, maar niet gelukke zelfbehoud,

Verkrijgt uw naam langzaam aan een vertrouwd

Etiket onder het groeiend leger eindtijdnamen.

Het licht van de zon biedt de nodige bescherming,

Alsmede een versterking van uw sterflijk wezen,

Totdat met name vrouwen voor enige ontferming

Zorgen, en ik op afstand uw woorden sta te lezen.

Ik vraag mij af bij het verstrijken van deze kostbare tijd

Of men in deze dagen uw profetisch werk nog wel slijt.

BALLPOINT

Ik vond voor ons huis een ballpoint op de grond.

Ik dacht: de postbode moet hem hebben verloren.

Er stond 'Deutsche Post' op, zodat ik vond,

Dat hij aan de postbode moest toebehoren.

De postbode kent voornamelijk gesloten deuren.

De wereld om hem heen is dicht en broos.

Je zou hem eens moeten kunnen opbeuren

Met zijn eigen ballpoint in een gesloten doos.

De bode keek mij verrast en dankbaar aan.

'Er groeit een band tussen jou en een ding',

Zo sprak hij. Hij is na de ontvangst weer weggegaan

En sloot nu zijn jas, die een weinig openhing.

Postboden en ballpoints, die horen bij elkaar.

Scheid je hen, dan wordt beslist iemand naar.